

Els orígens de la historiografia

Joan-Josep Carrion

“Els inicis de la història escrita estigueren lligats a la justificació de l'estat monàrquic pel doble procés de presentar el seu origen sagrat i d'identificar-lo amb el poble” (1).

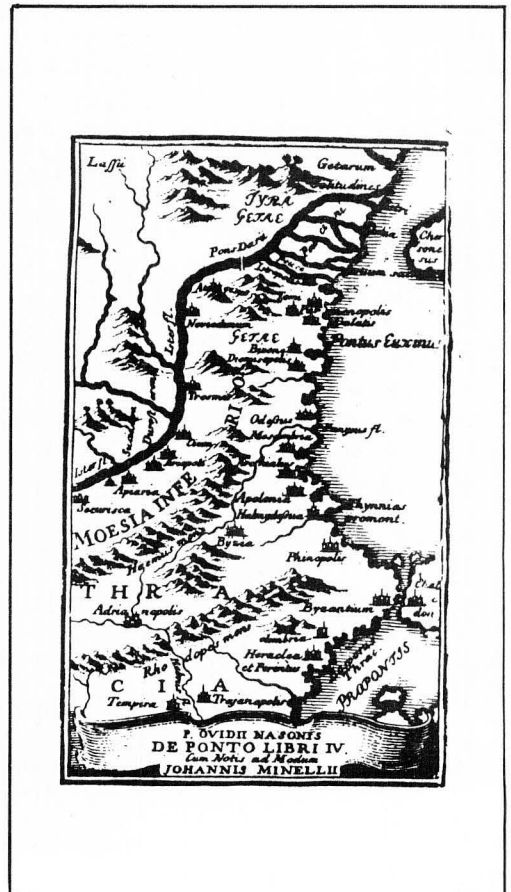
Els textos històrics més antics que coneixem són les llistes de reis (per exemple les del sacerdots egipcis i dels sumeris) on es presentava un registre de sobirans ordenats cronològicament, l'origen dels quals, desconegut, el feien derivar d'alguna divinitat. El mite omplia la genealogia reial i a més els solucionava el problema de l'organització del passat i justificava el sistema present.

Un segon antecedent el trobem amb els **logògrafs** grecs d'Àsia Menor que es limitaven a descriure les terres, costums i la història local d'algunes zones de la Mediterrània. El personatge més important d'aquests logògrafs fou Hecateu de Milet (560-490 aC) que barrejava la història, la geografia i l'etnologia.

El primicer dels grans historiadors de l'època clàssica va ser Heròdot (Halicarnàs, 480-Atenes, 420 aC), el pare de la història; és el primer que defineix el seu objectiu a l'inici de la seva obra: “conservar el record de les gestes de grecs i bàrbars; i especialment, més que res, dir la causa que lluitessin uns contra els altres” (2); també fou el primer que propugnà una història “universal”.

El segon fou Tucídides (Atenes, 460-400?), fill d'una família aristocràtica i polític frustrat per una desfeta militar que l'obligà a exiliar-se, *ens deixà, alhora que un llibre d'història en molts aspectes modèlic, una obra d'un valor literari absolutament únic* (3). En escriure la seva famosa *Guerra del Peloponès* era segur que res important havia succeït fins als esdeveniments que descriu i per tant decidí de ser-ne l'historiador. Probablement el que més cal des-

taçar de Tucídides és el seu mètode: delimitació explícita del tema, eliminació dels oracles, vol trobar les causes veritables del conflicte, no accepta qualsevol testimoni, tot fet o dada el sotmet a una forta crítica i intenta recolzar-se en fonts segures i creïbles. Sobre aquest historiador encara roman oberta la discussió referent a la seva modernitat. M. I. Finley el

considera dotat d'una qualitat moderna: *la concentració en la guerra i en la política, amb l'exclusió de tota la resta* (4); opinió que comparteix també el professor Josep Alsina (5). Per altra banda, el professor Josep Fontana l'acusa que la seva obra es redueix moltes vegades a la narració *dels fets de govern i de guerra de les classes dominants* (6).

Després d'aquests dos grans monstres de la historiografia clàssica, aquesta va decaure durant el segle IV, puix que els conflictes socials i Atenes feren aparèixer *una tendència conservadora que proposava nous mètodes d'anàlisi de la societat per a fonamentar la reconstrucció de la polis* (7). Sorgiren dues direccions: la història esdevinguda ciència política de Plató i Aristòtil i la història pròpiament dita que quedà reduïda a l'estudi del fet particular i se

l'anà assimilant a la poesia, fent un relat al gust del públic, ple de faules i poesies meravelloses.

J. J. C.

- (1) FONTANA, Josep. *Història*. Barcelona, 1982, pàg. 16.
- (2) CARR, E.H. *¿Qué és la historia?* Barcelona, 1976, pàgs. 117-118.
- (3) ALTISENT, Agustí. *Entorn de la història com a ciència i els seus contactes amb la creació literària*. Barcelona, 1979, pàg. 26.
- (4) FINLEY, M.I. *Aspectos de la Antigüedad*. Barcelona, 1975, pàg. 79.
- (5) TUCIDIDES. *Historia de la Guerra del Peloponeso*. Traducció, selecció i introducció de Josep Alsina. Madrid, 1976.
- (6) FONTANA, J. pàg. 20.
- (7) FONTANA, J. pàg. 21.

